

Antea Group Archeologie 2015/81

Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. proefsleuven
(IVO-P) Centrumplan Parkdeel te Gilze

Deelgebied: Achter de Hoven

projectnr. 402930
revisie 00
9 juli 2015

auteurs

P.C. Teekens
H.J.L.C. Koopmanschap

Opdrachtgever

Gemeente Gilze en Rijen
Postbus 73
5120 AB Rijen

datum vrijgave
9 juli 2015

beschrijving revisie 00
definitief

goedkeuring
G. Sophie

vrijgave
H. Koopmanschap

Colofon

Titel: Antea Group Archeologie 2015/81.
Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. proefsleuven (IVO-P) Centrumplan Parkdeel te Gilze
Auteurs: drs. P.C. Teekens, dr. H.J.L.C. Koopmanschap

ISSN: 1570-6273

© Antea Nederland B.V.
Postbus 24
8440 AA Heerenveen

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Disclaimer

Archeologisch vooronderzoek wordt in zijn algemeenheid uitgevoerd door het steekproefsgewijs bemonsteren d.m.v. boringen, proefsleuven en/of veldkartering. Hoewel Antea Group de grootste zorgvuldigheid betracht bij het uitvoeren van het archeologisch onderzoek, is het juist deze steekproefsgewijze benadering die het onmogelijk maakt garanties ten aanzien van de situatie af te geven op basis van de resultaten van een archeologisch vooronderzoek.

Antea Group aanvaardt derhalve op generlei wijze aansprakelijkheid voor schade welke voortvloeit uit beslissingen genomen op basis van de resultaten van archeologisch (voor)onderzoek.

	Inhoud	Blz.
	Administratieve gegevens	4
	Samenvatting.....	5
1	Inleiding	6
2	Vooronderzoek.....	7
2.1	Samenvatting vooronderzoek	7
2.2	Gespecificeerde archeologische verwachting	7
3	Onderzoeksopzet.....	9
3.1	Doel- en vraagstelling	9
3.2	Onderzoeksopzet en werkwijze	10
3.2.1	Afwijkingen t.o.v. het PvE.....	10
4	Onderzoeksresultaten	11
4.1	Bodemopbouw	11
4.2	Sporen en structuren.....	12
4.3	Vondstmateriaal	13
4.3.1	Aardewerk en keramisch bouw materiaal	13
4.3.2	Metaal	13
4.3.3	Overige vondstmateriaal	14
5	Conclusies en advies.....	15
5.1	Beantwoording onderzoeksvragen	15
5.2	Waardering.....	16
5.3	(Selectie)advies.....	17
	Literatuur en geraadpleegde bronnen	18
	Bijlagen	
1	Archeologische perioden	
2	AMZ-cyclus	
3	Sporen- en vondstenlijst	
	Kaarten	
402930-AS1	Allesporenkaart	

Administratieve gegevens

AG Projectnummer 402930
OM-nummer 66874
Provincie Noord-Brabant
Gemeente Gilze en Rijen
Plaats Gilze
Toponiem Centrumplan Parkdeel

Kaartblad 50E
Coördinaten 124062/395135 124675/395135
124675/394911 124062/394911
Kadaster -

Opdrachtgever Gemeente Gilze en Rijen
Uitvoerder Antea Group
Datum uitvoering mei - juni 2015
Projectteam G. Sophie (projectleider)
H.J.L.C. Koopmanschap (senior KNA-archeoloog)
P.C. Teekens (senior KNA-archeoloog)
B. Wessels (archeoloog)

Bevoegd gezag Gemeente Gilze en Rijen
Geadviseerd door de Regio West-Brabant
Beheer documentatie Antea Group
Vondstdepot Provinciaal Depot Bodemvondsten

Afbeelding 1. Locatie plangebied. Bron: Google Maps.

Samenvatting

In opdracht van de gemeente Gilze en Rijen heeft Antea Group medio van 2015 een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in het plangebied "Achter de Hoven" te Gilze. Het proefsleuvenonderzoek volgt op een in 2010 gerapporteerd bureau- en booronderzoek.

Voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek waren er reeds deelgebieden van de grotere ontwikkeling van het "Centrumplan Gilze" na onderzoek geselecteerd voor vervolgonderzoek. Het ging daarbij om de zuidelijke uitloper van de voormalige sportvelden. De sportvelden en de tennisbaan moeten archeologisch gezien nog worden vrijgegeven na onderzoek. Voorliggend rapport met betrekking tot de voormalige sportvelden maakt een selectiebesluit mogelijk voor zowel de voormalige sportvelden als het deelgebied van de tennisbaan.

Het proefsleuvenonderzoek heeft bestaan uit de aanleg van vijftien proefsleuven. Vooraf heeft overleg plaatsgevonden tussen de gemeente Gilze en Rijen, firma REASeuro (NGE), Antea Group en de Regio West-Brabant over de positionering van de proefsleuven ten opzichte van de NGE-verdachte gebieden. Op basis van dat overleg bleek het mogelijk een puttenplan af te stemmen waarin alle NGE-verdachte gebieden werden ontzien.

Uiteindelijk werd er een klein twintigtal archeologisch relevante sporen in het plangebied aangetroffen, naast 115 vondsten. Deze vondsten dateren wisselend uit de ijzertijd, de volle middeleeuwen tot en met het gebruik van het terrein als sportveldencomplex. Ook werden scherven aangetroffen van munitie uit de Tweede Wereldoorlog.

Uit de synthese van het onderzoek blijkt dat het plangebied afhelt in oostelijke richting naar een verder buiten het plangebied gelegen beekdal. De omgeving van het plangebied zal gedurende de ijzertijd bewoning hebben gekend maar binnen de grenzen van het plangebied "sportvelden" zijn voor daadwerkelijke bewoning van het plangebied zelf geen aanwijzingen aangetroffen. Gedurende de (late) middeleeuwen zal het plangebied onderdeel hebben uitgemaakt van een groter akkercomplex maar vermoedelijk eveneens zonder bebouwing. Als er bebouwing heeft gestaan moet deze gezocht worden in de zuidoostelijke hoek van het plangebied langs de alhier gelegen landweg. Juist op deze plaats bleek in het vooronderzoek dat bij de sloop van de negentiende eeuwse bebouwing de bodem tot ver voorbij het archeologisch vlak geroerd was.

De laatmiddeleeuwse akkers zullen tot in de nieuwe tijd hebben gefunctioneerd. Getuigende een fasering in de A-horizont is de akker in ieder geval één keer opgehoogd met een aanzienlijke hoeveelheid. Gelet op de insnijdingen van de greppels aan de westzijde in en door het onderliggende deel van de A-horizont gaat deze ophoging duidelijk enige tijd vooraf aan het omvormen tot sportveld van het gebied. Uit de tijd van het gebruik als sportveld resteren alleen nog enkele drainageresten in het oosten (lager gelegen) deel van het plangebied sportvelden.

Op basis van het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek adviseert Antea Group dat er geen behoudenswaardige archeologische vindplaats binnen het plangebied "Achter de Hoven" is aangetroffen en dat de gemeente Gilze en Rijen hiertoe een negatief selectiebesluit adviseert te nemen. Dit geldt ook voor het plangebied van de tennisbanen, dit wordt in het afsluitend hoofdstuk van dit rapport nader beargumenteerd. Het uiteindelijk selectiebesluit is voorbehouden aan de gemeente Gilze en Rijen als bevoegde overheid voor archeologie.

1 Inleiding

Gedurende mei-juni 2015 heeft Antea Group in opdracht van de gemeente Gilze en Rijen een archeologisch inventariserend onderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P) uitgevoerd ter plaatse van het plangebied Centrumplan Parkdeel te Gilze (Noord-Brabant). Het onderzoek is uitgevoerd in verband met de geplande nieuwbouw. De directe aanleiding van het huidige onderzoek is het in 2010 door Syntegra BV uitgevoerde bureauonderzoek en het vervolgens uitgevoerde inventariserende veldonderzoek middels verkennende boringen.¹ Op basis van de resultaten van het door Syntegra BV uitgevoerde vooronderzoek is slechts een klein deel van het plangebied vrijgegeven ten gunste van de voorgenomen ontwikkeling. Voor het grootste gedeelte van het plangebied is echter de aanbeveling gedaan om over te gaan tot een karterend en waarderend onderzoek in de vorm van een proefsleuvenonderzoek. Deze aanbeveling is door (de adviseur van) de bevoegde overheid, in deze de gemeente Gilze en Rijen, overgenomen. In de onderhavige rapportage worden de resultaten van dit onderzoek gepresenteerd.

Voor aanvang van het onderzoek is door Antea Group een Programma van Eisen (PvE)² alsmede een Plan van Aanpak (PvA)³ opgesteld waarin de randvoorwaarden van een dergelijk onderzoek zijn opgenomen. Het PvE is vervolgens beoordeeld en goedgekeurd door de Regio West-Brabant als adviseur van de gemeente Gilze en Rijen.

Het doel van het inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven is het vaststellen van de locatie, omvang, aard, datering en conservering van eventuele archeologische vindplaatsen. De verzamelde gegevens dienen een inhoudelijke en kwalitatieve waardering van eventuele vindplaatsen mogelijk te maken. De bij het inventariserend veldonderzoek te verzamelen gegevens dienen voorts uitgangspunt te zijn bij het bepalen van de strategie van eventueel vervolgonderzoek of behoud ter plaatse.

Voor de plaats van het onderhavige onderzoek binnen de zogenaamde AMZ-cyclus wordt verwezen naar bijlage 2. Het veldonderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.3., het genoemde PvE en het hierop gebaseerde Plan van Aanpak (PvA).

Uit detectieonderzoek van REASeuro is naar voren gekomen dat er (mogelijk) sprake is van de aanwezigheid van niet-gesprongen conventionele explosieven binnen het plangebied. De ligging van de proefsleuven is derhalve aangepast en zo gepland dat een begeleiding door dit bedrijf van het graven van de archeologische proefsleuven niet nodig was.⁴

Ligging onderzoekslocatie

Het plangebied ligt ten oosten van het centrum van Gilze en wordt (min of meer) omsloten door de Lange Wagenstraat in het noorden en de Heuvelstraat en de Aalstraat in het zuiden/oosten. Voor de ligging van het (her) in te richten gebied, ofwel het plangebied, wordt verwezen naar afbeelding 1 alsmede de kaartbijlage. Het plangebied is circa 4 hectare groot.

¹ Kremer e.a., 2010 en Koeman, 2010.

² Craane, 2015.

³ Sophie, 2015.

⁴ Volledigheidshalve was voorzien in de mogelijkheid voor een extra proefsleuf in het zuidoosten. Bij gebrek aan archeologisch relevante sporen is deze sleuf als niet nodig beoordeeld.

2 Vooronderzoek

Er is in een eerder stadium al een bureauonderzoek gevolgd door een inventariserend veldonderzoek door middel van boringen uitgevoerd door Synthebra.⁵ Voor details betreffende deze onderzoek wordt verwezen naar de betreffende rapportages en het PvE. Hieronder volgt een beknopte samenvatting van beide onderzoeken alsmede het gespecificeerde verwachtingsmodel.

2.1 Samenvatting vooronderzoek

Op basis van het bureauonderzoek werden archeologische resten verwacht uit de periode van het laat neolithicum tot en met de nieuwe tijd. Er gold een hoge verwachting voor vuursteenvindplaatsen; voor het westelijk deel van het plangebied gold een hoge verwachting voor nederzettingsresten uit het neolithicum tot en met de vroege middeleeuwen. Voor nederzettingsresten uit de periode late middeleeuwen - nieuwe tijd gold voor het gehele plangebied een lage verwachtingswaarde. Op grond van onder meer de aanwezigheid van enkeerdgronden werd voor het plangebied een verkennend booronderzoek geadviseerd om de bodemopbouw in kaart te brengen.

Het verkennend booronderzoek voor het plangebied toonde aan dat de natuurlijke podzolbodem grotendeels verdwenen was. De op basis van het bureauonderzoek vastgestelde hoge verwachting voor vuursteenvindplaatsen kon derhalve naar beneden toe worden bijgesteld tot laag. Omdat nederzettingsresten uit het neolithicum tot en met de nieuwe tijd tot in de C-horizont kunnen reiken (paalgaten, afvalkuilen) is geconcludeerd dat deze mogelijk nog intact aanwezig zijn. Voor de vroege en volle middeleeuwen gold een hoge verwachting en omdat het archeologisch niveau intact is aangetroffen in het oostelijk deel van het plangebied, kon deze verwachting gehandhaafd worden. Ook heeft het booronderzoek aangetoond dat het archeologisch niveau onder het plaggende nog grotendeels intact is. Aanbevolen is om voor het westelijke, het centrale en het oostelijk deel van het plangebied een vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven uit te voeren. In de zuidoostelijke hoek van het voetbalveld en ter plaatse van de Lange Wagenstraat 14, 16 en 54 werd geen vervolgonderzoek aanbevolen.

2.2 Gespecificeerde archeologische verwachting

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek heeft een actualisatie van de verwachting plaatsgevonden naar de KNA-protocollen van versie 3.3. Dit leidt tot onderstaand verwachtingsmodel.

Datering

In het plangebied worden archeologische resten uit de periode laat-paleolithicum tot en met de nieuwe tijd verwacht. De periode van het laat-paleolithicum tot het neolithicum heeft een lage archeologische verwachting. Een breed scala aan archeologische resten kan hierbij worden aangetroffen maar met name nederzettingsterreinen (op basis van het feit dat de natuurlijke podzolbodem grotendeels verdwenen is binnen het plangebied, is de kans klein nog vuursteenvindplaatsen aan te treffen). Ook kunnen resten van agrarische activiteit worden aangetroffen.

Complextype

Resten die samenhangen met de bewoning binnen het plangebied kunnen bestaan uit (huis)plattegronden, (afval)kuilen, fundamenten van structuren in houtbouw en in steen en nederzettingsafval, alsmede resten die samenhangen met agrarische activiteiten zoals greppels.

⁵ Kremer e.a., 2010 en Koeman, 2010.

Omvang

In het plangebied kunnen nederzettingssporen worden aangetroffen met een omvang van enige tientallen tot enkele duizenden vierkante meters, de grenzen van het plangebied overschrijdend.

Stratigrafie en diepteligging

In de diepere ondergrond zijn fluvioglaciale afzettingen aangetroffen die bestaan uit matig tot zeer grof grindhoudend zand met leem. Deze afzettingen zijn weer bedekt met matig fijn tot matig grof dekzand. Tijdens het veldonderzoek zijn in het grootste deel van het plangebied een intacte enkeerdgronden aangetroffen. De natuurlijke podzolbodem was in het gehele plangebied verdwenen. Het archeologisch niveau is grotendeels intact onder het plaggendek aangetroffen. Het plaggendek was 0,55 tot 1 m dik. Op basis van het eerder uitgevoerde onderzoek is gebleken dat het archeologisch niveau zich op de overgang van de oude akkergrond naar de C-horizont bevindt, op een maximale diepte van 1,3 m -mv.

Mogelijke verstoringen

Op basis van een eerder uitgevoerd booronderzoek kan worden aangenomen dat de bodem tot circa 0,4 à 0,7 m is verstoord (bouwvoor). De eerste aanleiding is agrarisch grondbewerking daterend uit de nieuwe tijd en meer recent voor het centrale en westelijke deel van het plangebied het gebruik van het terrein als voetbalveld (met tribunes en bebouwing). Voor het zuidoostelijke deel geldt aanvullend hierop dat hier bebouwing heeft gestaan die al enige tijd geleden gesloopt is maar waarvan nog steeds een duidelijke verlaging van het maaiveld in het landschap zichtbaar is.

3 Onderzoeksopzet

3.1 Doel- en vraagstelling

Het doel van het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek is om vast te stellen of zich binnen de begrenzing van het onderzoeksgebied (bijlage 1) archeologische sporen en/of resten bevinden. En, indien archeologische sporen en/of resten worden aangetroffen, dient aan de hand van Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 3.3, bepaald te worden van welke inhoudelijke en fysieke kwaliteit sprake is (aard, ouderdom, omvang, gaafheid, conservering) om tot een waardestelling van de archeologische resten te komen. Het proefsleuvenonderzoek dient voldoende gegevens op te leveren op basis waarvan het mogelijk moet zijn om uitspraken te kunnen doen over de behoudenswaardigheid van een eventueel aanwezige vindplaats of vindplaatsen. Op basis van de resultaten van het vervolgonderzoek neemt de bevoegde overheid in samenspraak met haar adviseur (de Regio West-Brabant) een beslissing over het vervolgtraject.

Het onderzoek dient antwoord te geven op de volgende vragen⁶:

1. Zijn er binnen het plangebied archeologische resten aanwezig in de vorm van grondsporen, vondsten en/of vondstconcentraties?
2. Wat is de aard, omvang, datering en conserveringstoestand van de archeologische resten, grondsporen en structuren? Wat kan er in dit verband worden gezegd over de archeologische verwachting in de ruimere omgeving van het plangebied?
3. Wat is de ruimtelijke spreiding van de archeologische resten en sporen, zowel horizontaal als verticaal/stratigrafisch?
4. Wat is de geologische/bodemkundige opbouw van het onderzoeksgebied? Is binnen het plangebied sprake van een dekzandplateau en een glooiing naar de beekdalzijde?
5. Wat kan gezegd worden over het aanwezige plaggendek?
6. Is plaatselijk nog sprake van een intacte podzolbodem?
7. Op welke diepte is de archeologische laag aanwezig?
8. Welke materiaalcategorieën zijn aanwezig en wat is hun conserveringstoestand?
9. Wat is de fysieke kwaliteit van sporen en vondsten per site?
10. Bevatten de in de proefsleuven nader onderzochte sporen goed geconserveerde paleo-ecologische of zoö-archeologische resten, al dan niet verbrand of verkoold?
11. Hoe kunnen de aangetroffen sites gewaardeerd worden op basis van de fysieke en archeologische inhoudelijke kwaliteit?
12. Wat kan op basis van de bodemprofielen en vondsten gezegd worden over de ontginnings- en bewoningsgeschiedenis van het gebied?
13. Wanneer zijn de archeologische sites als woonplaats of anderszins in onbruik geraakt?
14. Kan op basis van de resultaten een uitspraak worden gedaan over de archeologische trefkans/verwachting van de direct aan het huidige plangebied grenzende delen van het (totaal)plangebied? Waarom wel/niet?

Als laatste vraag is door de opdrachtgever meegegeven een advies te formuleren in hoeverre er ter hoogte van de tennisvelden nog sprake is van een kans op het aantreffen van behoudenswaardige archeologische vindplaatsen. Het proefsleuvenonderzoek zal immers leiden tot voortschrijdend inzicht in de bewoningsgeschiedenis van het gebied en kunnen leiden tot een nuancering van het vooronderzoek, in deze uitgevoerd door de firma Synthegra.

⁶ Overgenomen uit het PVE.

3.2 Onderzoeksopzet en werkwijze

Datum uitvoering	16 mei – 1 juni 2015
Veldleiding	P.C.Teekens (senior KNA-archeoloog, Antea Group)
Weersomstandigheden	(Half) bewolkt tot zonnig, en 15 – 29 graden Celsius
Methoden en technieken	Conform PvE
Stratigrafie	Conform PvE
Aantal sleuven	15

3.2.1 *Afwijkingen t.o.v. het PvE*

Over het algemeen is het onderzoek uitgevoerd overeenkomstig het PvE. Vanwege de afwezigheid van sporen anders dan greppels en de waargenomen bodemverstoring (in met name het oostelijke deel van het plangebied) zijn in overleg met de opdrachtgever en bevoegd gezag enkele proefsleuven minder breed aangelegd dan vooraf is vastgesteld (2 m i.p.v. 4 m). Deze afwijking leidt o.i. niet tot een andere beantwoording van de onderzoeksvragen uit het PvE.

4 Onderzoeksresultaten

4.1 Bodemopbouw

Bodemopbouw

Voor de uiteenzetting van de bodemopbouw sluiten we aan bij de these van Koeman uit het onderzoek van Synthegra.⁷ Op basis van het booronderzoek werd geconcludeerd dat de oorspronkelijk aanwezige veldpodzol grotendeels verdwenen was. Enkel nog restanten B of BC-horizont gaven aan wat de oorspronkelijke classificatie van de ondergrond was. Het booronderzoek gaf aanleiding om onder deze Horizont(en) nog resten van eventueel aanwezige sporen aan te treffen.

De aangetroffen B- en BC-Horizonten kon worden bevestigd in het booronderzoek. Wel werd als nuancering in de profielwanden vastgesteld dat er ter hoogte van de sportvelden duidelijk sprake was van een homogeen omgezet dek. Waarschijnlijk gaat het hier om het civieltechnische dek dat speciaal voor de sportvelden is gecreëerd bij de aanleg ervan. Waar het Synthegra rapport overigens geen melding van maakt is de aanwezigheid van een lokale depressie midden op de sportvelden. Mogelijk is deze aangelegd tussen het boor- en proefsleuvenonderzoek in. Gelet op de omvang en vorm gaat het hier om een met een graafmachine uitgegraven laagte.

De bodemopbouw liet in de profielwanden een algemeen beeld zien waarbij de restant BC-horizont naar het westen afnam in dikte. Hieruit blijkt dat het natuurlijk reliëf in omgekeerde richting verloopt. Het hoogste deel ligt tegen de kern van Gilze aan en verder naar het oosten loopt het terrein in de richting van de tennisvelden af. De laagte ter hoogte van het zuidoostelijk deel van het plangebied van de sportvelden is daarbij kunstmatig als gevolg van de al genoemde sloop van de bebouwing alhier. Als kleine voetnoot bij het booronderzoek werden juist in het lagere deel van het plangebied (werkput 1 t/m 5) diverse drainagesleuven aangetroffen ten behoeve van de ontwatering van dit gebied.

Afbeelding 2. De bodemopbouw op het hogere deel in werkput 12. Duidelijk zichtbaar is hier het AC-profiel waarbij de vulling van de ondiepe greppel overeenkomt met het bovenliggende dek.

⁷ Koeman, paragraaf 5.3 en verder. Blz. 17-18. Koeman 2010.

4.2 Sporen en structuren

In totaal zijn tijdens het veldonderzoek 41 sporen aangetroffen (zie tevens de onderstaande tabel alsmede de allesporenkaart in de kaartbijlage). Het gaat hierbij om 23 (sub)recente sporen (zoals drains) en/of verstoringen (afgravingen). Deze sporen zijn het spoornummer S9999 toegekend. Opvallend is dat deze (sub)recente sporen en vergravingen zich concentreren in het uiterste oosten, het laagst liggende deel van het plangebied (werkputten 2 – 5).

Tevens zijn in werkputten 3, 11 en 13 vijf sporen aangetroffen, die bij nader inzien natuurlijke vlekken bleken te zijn (sporen 1, 4, 16 – 18). Daarnaast zijn 11 greppels aangetroffen (sporen 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14 en 15). Deze zijn met name in het westelijke deel van het plangebied aanwezig, in werkputten 9 en 11 – 15. In de volgende paragraaf wordt alleen ingegaan de greppels omdat deze als enige archeologische sporen archeologisch relevant zijn bij het reconstrueren van het historisch gebruik van het plangebied.

Greppels

Zoals hierboven al is aangegeven zijn in totaal 11 greppels aangetroffen. Het merendeel hiervan is noord-zuid georiënteerd, en bevindt zich in het uiterste westen van het plangebied (werkputten 11 – 15). Eén greppel, spoor 8 (werkput 9), heeft een geheel andere oriëntatie: min of meer noordoost-zuidwest, en is gelegen in het midden van het plangebied.

Het lijkt erop dat sporen 13, 5, 15 en 6 in elkaars verlengde liggen, dus mogelijk gaat het hier om dezelfde greppel. De breedte komt immers overeen; 0,4 à 0,6 m. Ook de diepte is niet veel anders; 0,3 à 0,35 m. Opvallend is dat deze greppels onder de tweede fase van het esdek starten (zie ook afbeelding 2), en plaatselijk tot voorbij de eerste fase ervan reiken. Dit wijst er op dat op zeker moment (vermoedelijk in de nieuw(st)e tijd) het gebied eenmalig grootschalig is omgezet ten behoeve van landbouw waarbij het terrein is opgehoogd. Waarom deze greppel niet in werkput 11 is aangetroffen is niet duidelijk; mogelijk is deze daar ondieper geweest en reeds in de bouwvoor opgenomen.

Ten oosten van de hierboven beschreven mogelijke structuur (te noemen greppelsysteem 1), lijkt een tweede systeem aanwezig te zijn (greppelsysteem 2). Sporen 2, 14 en 7 lijken ook in elkaars verlengde te liggen, dus mogelijk gaat het om dezelfde greppel. Ook de breedte komt overeen; 0,7 à 0,8 m breed. Ook qua diepte van de sporen is er een overeenkomst; ca. 10 à 20 cm. Opvallend is echter dat spoor 2 onder de eerste fase van het esdek begint, terwijl spoor 14 onder de tweede fase van het esdek start. Opvallend is ook dat deze greppelstructuur niet in werkputten 13, en 14 is aangetroffen; mogelijk is deze daar ondieper geweest en in de bouwvoor opgenomen. Greppelsysteem 2 lijkt daarmee van latere (jonger) datum te zijn dan greppelsysteem 1 en heeft dit wellicht in tijd opgevolgd.

Spoor 3 is circa 0,7 m breed en maximaal 0,2 m diep en bevindt zich ten oosten van greppelstructuur 2. Deze greppel begint ook direct onder de bouwvoor en loopt tot voorbij de eerste fase van het esdek tot in de C-horizont. In tegenstelling tot de andere greppels is er geen equivalent van aangetroffen in de overige werkputten.

Spoor 8 tenslotte is circa 0,75 m breed en circa 0,45 m diep, en wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van veen- en zandbrokken. Deze vulling maakt een verspoelde indruk en is verder nergens anders aangetroffen.

Concluderende opmerkingen

Binnen het plangebied zijn meerdere noord-zuid lopende greppels aangetroffen die samen twee en mogelijk drie greppelstructuren vormen. Opvallend is dat ze zich concentreren in het uiterste westen én het hoogste deel van het plangebied. Over het algemeen kunnen ze geassocieerd worden met de eerste fase van het esdek, maar enkele lijken ook jonger te zijn. Waarschijnlijk gaat het op percelerings- of afwateringsgreppels. Met uitzondering zijn spoor 8 zijn in het plangebied verder geen oude greppels aangetroffen. Daarnaast blijken met name in het uiterste oosten, en lager gelegen gebied, grote verstoringen aanwezig te zijn.

Afbeelding 3. Het plangebied omstreeks 1910. Indicatief (inclusief de tennisvelden) het plangebied. Duidelijk zichtbaar is dat de sportvelden en de tennisvelden een agrarisch grondgebruik kennen. Het zuidoostelijke deel van het plangebied is in deze periode duidelijk bebouwd.

4.3 Vondstmateriaal

Ondanks het gebrek aan archeologische grondsporen zoals afvalkuilen, waterputten en paalkuilen zijn er relatief veel vondsten gedaan. Uit de vijftien proefsleuven werden in totaal 115 archeologisch relevante fragmenten geborgen (zie ook bijlage 3). Deze 115 fragmenten hadden een gezamenlijk gewicht van 1,731 kilogram. Het totaal aantal vondsten lag overigens hoger. Er werden tijdens het veldwerk nog fragmenten van WO2 gerelateerde munitie aangetroffen (26 fragmenten met een gewicht van 1,203 kilogram). Omwille van een zo correct mogelijk beeld van de NGE-situatie in het plangebied worden deze fragmenten overgedragen aan de NGE-expert van de opdrachtgever en worden alleen de 115 fragmenten overgedragen aan het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten.

4.3.1 Aardewerk en keramisch bouw materiaal

Het aardewerk laat zich onderverdelen naar drie gebruikperiodes. Allereerst zijn er vier fragmenten (117 gram) handgevormd aardewerk. Het gaat hier om zogenaamd “besmeten” aardewerk wat het aardewerk daarmee dateert in de ijzertijd. Deze fragmenten werden aangetroffen op de overgang van de A- naar de C-horizont.

Uit de volle middeleeuwen dateert een enkel fragment Pingsdorf aardewerk (3 gram) en drie fragmenten aardewerk uit de Belgische Maasvallei (53 gram). Het merendeel van de aardewerk fragmenten dateert echter uit de nieuwe tijd (na 1500 na Chr.) Hieronder drie mogelijke fragmenten (klein) grijsbakkend aardewerk, 53 fragmenten roodbakkend aardewerk (925 gram) en enkele fragmenten steengoed. Aan (keramisch) bouw materiaal werden enkele tegelfragmenten en een fragment van een daklei aangetroffen. Ook werden twee fragmenten van kleipijpen aangetroffen maar deze fragmenten waren dusdanig klein dat hier geen diagnostische elementen in herkend werden voor een nadere datering.

4.3.2 Metaal

Ondanks een onafgebroken inzet van een metaaldetector gedurende de veldfase is het aantal metaalvondsten beperkt. Het merendeel bestaat uit musketkogeltjes met een datering duidelijk van

voor WO2 en een reeks muntjes uit de periode 1952-2008. Opmerkelijk is de vondst van engelse munten. Deze bestaan uit achtereenvolgens een 1 Pound (1983), 1 Shilling (1949 & 1950), 2 Pence stukken (1980, 1981, 1987 en 1 onleesbare munt), 2 Shilling (1951, 1967, 1983, 1986 en 1979) en 4 Pennies (1971). Een verklaring voor deze munten uit Groot-Brittannië is nog niet gevonden. Mogelijk dat dit verband houdt met het gebruik van het terrein als sportcomplex.

4.3.3 Overige vondstmateriaal

De overige fragmenten bestaan uit onbepaalde fragmenten of metaalfragmenten uit de afgelopen vijftig jaar en zijn derhalve archeologisch niet nader relevant.

5 Conclusies en advies

5.1 Beantwoording onderzoeksvragen

Op basis van het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek kunnen de vooraf geformuleerde onderzoeksvragen als volgt worden beantwoord:

- 1. Zijn er binnen het plangebied archeologische resten aanwezig in de vorm van grondsporen, vondsten en/of vondstconcentraties?*

Ja, binnen het plangebied zijn de resten aangetroffen van tenminste twee greppelsystemen die onderdeel hebben uitgemaakt van een (laat) middeleeuwse akkercomplex dat ook gedurende de nieuwe tijd in gebruik is gebleven.
- 2. Wat is de aard, omvang, datering en conserveringstoestand van de archeologische resten, grondsporen en structuren? Wat kan er in dit verband worden gezegd over de archeologische verwachting in de ruimere omgeving van het plangebied?*

De conservering van de sporen is matig tot redelijk. De greppelsporen zijn alleen onder de A-horizont in de top van de C-Horizont bewaard gebleven. In het algemeen waren de greppels in het vlak echter niet al te diep meer, hetgeen duidelijk maakt dat het merendeel van de oorspronkelijke greppel(vulling) al is opgenomen in het bovenliggende dek.
- 3. Wat is de ruimtelijke spreiding van de archeologische resten en sporen, zowel horizontaal als verticaal/stratigrafisch?*

De meeste van de vondsten werden aangetroffen op het hoger gelegen westelijk deel. De vondsten werden daarbij vooral aangetroffen als aanlegvondst op de overgang van de A-horizont naar de C-Horizont. Daarbij lagen de vondsten overigens altijd ingebed in de C-horizont, afgedekt door de A-horizont.
- 4. Wat is de geologische/bodemkundige opbouw van het onderzoeksgebied? Is binnen het plangebied sprake van een dekzandplateau en een glooiing naar de beekdalzijde?*

Het plangebied bestaat uit een dekzandwelling dan wel een kleinere dekzandvlakte waarbij het terrein naar het oosten toe afhelt in de richting van het beekdal van de Grote Leij. Meer naar het westen loopt het reliëf naar de kern van Gilze nog verder op. De glooiing zet zich naar het oosten uiteindelijk door tot in een duidelijk beekdal, zoals hierboven genoemd, maar dit beekdal ligt duidelijk buiten het plangebied.
- 5. Wat kan gezegd worden over het aanwezige plaggendek?*

De A-horizont is gelaagd in tenminste twee fasen. Daarbij is een onderscheid te maken in het laatmiddeleeuwse dek en het eenmalig verhoogde dek. Dit laatstgenoemde dek kan in diverse keren zijn opgebracht maar als gevolg van de derde gebruiksfase, die van de verbeterde bodemopbouw voor het gebruik als sportvelden, heeft het tweede dek sterk gehomogeniseerd.
- 6. Is plaatselijk nog sprake van een intacte podzolbodem?*

Nee, de interpretatie van een sterk gemankeerde veldpodzol uit het vooronderzoek kan bevestigd worden.
- 7. Op welke diepte is de archeologische laag aanwezig?*

Feitelijk gezien is er geen sprake van een archeologisch (loop)niveau. Dit betreft een niveau dat duidelijk hoger dan de greppels heeft gelegen en is reeds volledig opgenomen in het bovenliggende dek.
- 8. Welke materiaalcategorieën zijn aanwezig en wat is hun conserveringstoestand?*

Het gaat enkel om de meest gebruikelijke vondstcategorieën: die van aardewerk, metaal en keramisch bouw materiaal. Met uitzondering van enkele oudere aardewerkfragmenten is de datering relatief jong, hetgeen overeenkomt met de redelijke tot goede conservering van de meeste vondsten.
- 9. Wat is de fysieke kwaliteit van sporen en vondsten per site?*

Zie 5.2.
- 10. Bevatten de in de proefsleuven nader onderzochte sporen goed geconserveerde paleo-ecologische of zoöarcheologische resten, al dan niet verbrand of verkoold?*

Neen.

11. *Hoe kunnen de aangetroffen sites gewaardeerd worden op basis van de fysieke en archeologische inhoudelijke kwaliteit?*

Zie paragraaf 5.2.

12. *Wat kan op basis van de bodemprofielen en vondsten gezegd worden over de ontginnings- en bewoningsgeschiedenis van het gebied?*

In synthetiserende zin kunnen de resultaten alleen gebruikt worden om te bevestigen dat het laatmiddeleeuwse akkercomplex van Gilze zich in ieder geval tot aan de oostgrens van de sportvelden heeft uitgestrekt en dat langs de wegen tussen de akkergronden door in ieder geval gedurende de nieuwe tijd erven als bebouwing aanwezig waren. Pas gedurende de twintigste eeuw veranderde de inrichting van het plangebied met nieuwe wegen of wegen die hun loop enigszins zagen veranderen.

13. *Wanneer zijn de archeologische sites als woonplaats of anderszins in onbruik geraakt?*

Het gebied is in principe niet als woonplaats in gebruik geweest. Op basis van de aanwezigheid van enkele scherven ijzertijd aardewerk kan het zo zijn dat in het plangebied of directe omgeving in die periode gewoond is. Sporen daarvan zijn bij de ontginning van het plangebied als akker dan in het dek opgenomen en zijn nu niet meer aantoonbaar. Bewoning vond vanaf de nieuwe tijd (mogelijk eerder) wel plaats langs de zuidelijke en oostelijke rand van het plangebied. De erven waren daarbij georiënteerd op de hier aanwezige landroutes. Het gebruik van het gebied als agrarisch gebied heeft waarschijnlijk vanaf de middeleeuwen geduurd tot en met de omvorming van het terrein tot sportveldencomplex.

14. *Kan op basis van de resultaten een uitspraak worden gedaan over de archeologische trefkans/verwachting van de direct aan het huidige plangebied grenzende delen van het (totaal)plangebied?*

Zie paragraaf 5.3. Dit geldt ook voor het advies met betrekking tot het (deel)plangebied van de tennisvelden.

5.2 Waardering

Het onderhavige proefsleuvenonderzoek betreft een karterend alsmede waarderend onderzoek. Er is in de eerste plaats gekeken naar de aan- of afwezigheid van archeologische vindplaatsen (karteren). De aangetroffen vindplaats dient vervolgens ook gewaardeerd te worden op fysieke (en inhoudelijke) kwaliteiten, waaruit een waardestelling volgt. Aan de hand van deze waardestelling zal worden geadviseerd of de vindplaats al dan niet behoudenswaardig is.

De waardering van een vindplaats geschiedt aan de hand van een aantal criteria zoals vastgelegd in de KNA 3.3 (Bijlage IV: Het waarden van vindplaatsen). In dit proces zijn een aantal stadia te onderscheiden die aan de hand van verschillende criteria doorlopen moeten worden.

Tabel 1. Scoretabel waardestelling vindplaats

Waarde	Criteria	Score
Beleving	Schoonheid	(wordt niet gescoord)
	Herinnering	(wordt niet gescoord)
Fysieke kwaliteit	Gaafheid	1
	Conservering	2
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid	1
	Informatiewaarde	1
	Ensemblewaarde	1
	Representativiteit	1

Beleving

De criteria 'schoonheid' en 'herinneringswaarde' hebben betrekking op nog zichtbare relictten in het landschap en een associatie van de vindplaats met een historische gebeurtenis. Bij gebrek aan zichtbare resten worden beide deelaspecten niet gescoord.

Fysieke kwaliteit

Wanneer het belevingsaspect niet kan worden bepaald, dient ook de fysieke kwaliteit van de vindplaats meegenomen te worden. De fysieke kwaliteit wordt vastgesteld aan de hand van twee criteria: 'gaafheid' en 'conservering', waarbij het eerste betrekking heeft op de vindplaats als geheel en het tweede op de conserveringstoestand van het vondstmateriaal. Beide criteria worden gescoord tussen 1 (laag) en 3 (hoog).

De onderdelen gaafheid en conservering zijn als respectievelijk laag en gemiddeld gescoord. De aangetroffen sporen (greppels) waren als zodanig goed herkenbaar maar alleen voor wat betreft de onderkant bewaard gebleven. Het grootste deel van de individuele sporen waren in het bovenliggende dek opgenomen. Derhalve een waardering 1 voor gaafheid en een waardering 2 voor conservering.

Een vindplaats is behoudenswaardig als deze op de fysieke kwaliteit bovengemiddeld scoort (≥ 5). Is de score lager dan wordt ook gekeken naar de inhoudelijke kwaliteit. Indien één van deze criteria hoog scoort (3) is een vindplaats alsnog behoudenswaardig.

Inhoudelijke kwaliteit

Alle onderdelen van de inhoudelijke kwaliteit scoren in dit geval als laag. Dit wordt vooral ingegeven door de aard van de vindplaats en de mate waarin de greppels slechts als onderkant aanwezig zijn. De vindplaats ter hoogte van de voormalige sportvelden bestaat feitelijk uit een klein deel van het (laat)middeleeuwse en nieuwe tijdse akkercomplex van de nederzetting Gilze in dezelfde periode. Deze vindplaats is vele malen groter dan het voorliggende plangebied. Dit maakt dat de informatiewaarde, ensemblewaarde, de zeldzaamheid en de representativiteit niet anders dan laag gewaardeerd kan worden. Ter nuancering: zou het plangebied voor langere tijd ongebruikt of enkel als weidegrond in gebruik worden genomen en over tweehonderd jaar voor het eerst archeologisch worden onderzocht dan zou de vindplaats op de onderdelen van de inhoudelijke kwaliteit zeker als gemiddeld of hoog scoren. Dit dan enkel en alleen omdat in dat geval een relatief groot deel van een laat twintigste eeuws sportveldencomplex zou zijn onderzocht.

5.3 (Selectie)advies

Antea Group adviseert op basis van het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek om het plangebied van de voormalige sportvelden vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. Hetzelfde geldt voor het gebied rondom de tennisbanen. Gelet op de geconstateerde bodemverstoring ter plaatse van de negentiende eeuwse bebouwing (mogelijk ouder) in het zuidoostelijke deel van het Centrumplan, het gegeven dat dit deel van het plangebied verder naar het beekdal toe ligt en dat tennisbanen veelal een diepliggend civieltechnisch geprepareerde ondergrond hebben en als laatste de aanwezigheid van vergelijkbare bebouwing (lees erf) ter hoogte van de huidige tennisbanen op de historische kaart omstreeks 1910, vermoeden we dat de bodemopbouw in het plangebied van de tennisbanen eveneens voorbij het archeologisch vlak geroerd is. We adviseren derhalve de verwachtingswaarde van dit (deel)plangebied naar laag bij te stellen binnen de voorgenomen ontwikkeling.

Ook voor vrijgeven (delen van) plangebieden bestaat altijd de mogelijkheid dat er tijdens graafwerkzaamheden toch losse sporen en vondsten worden aangetroffen. Het betreft dan vaak kleine sporen of resten die niet door middel van een booronderzoek kunnen worden opgespoord. Op grond van artikel 53 van de Monumentenwet 1988 dient zo spoedig mogelijk melding te worden gemaakt van de vondst bij de Minister (de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed: telefoon 033-4217456). Een vondstmelding bij de gemeentelijk of provinciaal archeoloog kan ook.

Literatuur en geraadpleegde bronnen

Craane, M., 2015: *Programma van Eisen IVO-P Achter de Hoven te Gilze*. Antea Group, Oosterhout.

Sophie, G.J.A., 2015: *Plan van Aanpak Achter de Hoven te Gilze*. Antea Group, Oosterhout.

Kapel, J.H., 2015: *Detectierapport Niet Gesprongen Explosieven Gilze Centrumplan*. REASeuro, Riel.

Kremer, H., en D. Hagens, 2010: *Bureauonderzoek Achter de Hoven te Gilze, gemeente Gilze en Rijen*. Synthegra BV.

Koeman, S.M., 2010: *Inventariserend veldonderzoek (verkennende boringen) Achter de Hoven te Gilze, gemeente Gilze en Rijen*. Synthegra BV.

Bijlage 1: Archeologische perioden

Bijlage 1: Archeologische perioden

Als bijlage op de resultaten en verzamelde gegevens wordt hieronder een algemene ontwikkeling van de bewoners-geschiedenis in Nederland geschetst.

Gedurende het **paleolithicum** (300.000-8800 voor Chr.) hebben moderne mensen (*homo sapiens*) onze streken tijdens de warmere perioden wel bezocht, doch sporen uit deze periode zijn zeldzaam en vaak door latere omstandigheden verstoord. De mensen trokken als jager-verzamelaars rond in kleine groepen en maakten gebruik van tijdelijke kampementen. De verschillende groepen jager-verzamelaars exploiteerden kleine territoria, maar verbleven, afhankelijk van het seizoen, steeds op andere locaties.

In het **mesolithicum** (8800-4900 voor Chr.) zette aan het begin van het Holoceen een langdurige klimaatsverbetering in. De gemiddelde temperatuur steeg, waardoor geleidelijk een bosvegetatie tot ontwikkeling kwam en de variatie in flora en fauna toenam. Ook in deze periode trokken de mensen als jager-verzamelaars rond. Voorwerpen uit deze periode bestaan voornamelijk uit voor de jacht ontworpen vuurstenen spitsjes.

De hierop volgende periode, het **neolithicum** (5300-2000 voor Chr.), wordt gekenmerkt door een overschakeling van jager-verzamelaars naar sedentaire bewoners, met een volledig agrarische levenswijze. Deze omwenteling ging gepaard met een aantal technische en sociale vernieuwingen, zoals huizen, geslepen bijlen en het gebruik van aardewerk. Door de productie van overschot kon de bevolking gaan groeien en die bevolkingsgroei had tot gevolg dat de samenleving steeds complexer werd. Uit het neolithicum zijn verschillende grafmonumenten bekend, zoals hunebedden en grafheuvels.

Het begin van de **bronstijd** (2000-800 voor Chr.) valt samen met het eerste gebruik van bronzen voorwerpen, zoals bijlen. Het gebruik van vuursteen was hiermee niet direct afgelopen. Vuursteenmateriaal uit de bronstijd is meestal niet goed te onderscheiden van dat uit andere perioden. Het aardewerk is over het algemeen zeldzaam. De grafheuveltraditie die tijdens het neolithicum haar intrede deed werd in eerste instantie voortgezet, maar rond 1200 voor Chr. vervangen door begravingen in urnenvelden. Het gaat hier om ingegraven urnen met crematieresten waar overheen kleine heuveltjes werden opgeworpen, eventueel omgeven door een greppel.

In de **ijzertijd** (800-12 voor Chr.) werden de eerste ijzeren voorwerpen gemaakt. Ten opzichte van de bronstijd traden er in de aardewerktraditie en in het gebruik van vuursteen geen radicale veranderingen op. De mensen woonden in verspreid liggende hoeven of in nederzettingen van enkele huizen. Op de hogere zandgronden ontstonden uitgebreide omwalde akkercomplexen (*celtic fields*). In deze periode werden de kleigebieden ook in gebruik genomen door mensen afkomstig van de zandgebieden. Opvallend zijn de verschillen in materiële welstand. Er zijn zogenaamde vorstengraven bekend in Zuid-Nederland, maar de meeste begravingen vonden plaats in urnenvelden.

Met de **Romeinse tijd** (12 voor Chr. tot 450 na Chr.) eindigt de prehistorie en begint de geschreven geschiedenis. In 47 na Chr. werd de Rijn definitief als rijksgrens van het Romeinse Rijk ingesteld. Ter controle van deze zogenaamde *limes* werden langs de Rijn *castella* (militaire forten) gebouwd. De inheems leefwijze handhaafde zich wel, ook al werd de invloed van de Romeinen steeds duidelijker in soorten aardewerk (o.a. gedraaid) en een betere infrastructuur. Onder meer ten gevolge van invallen van Germaanse stammen ontstond er instabiliteit wat uiteindelijk leidde tot het instorten van de grensverdediging langs de Rijn.

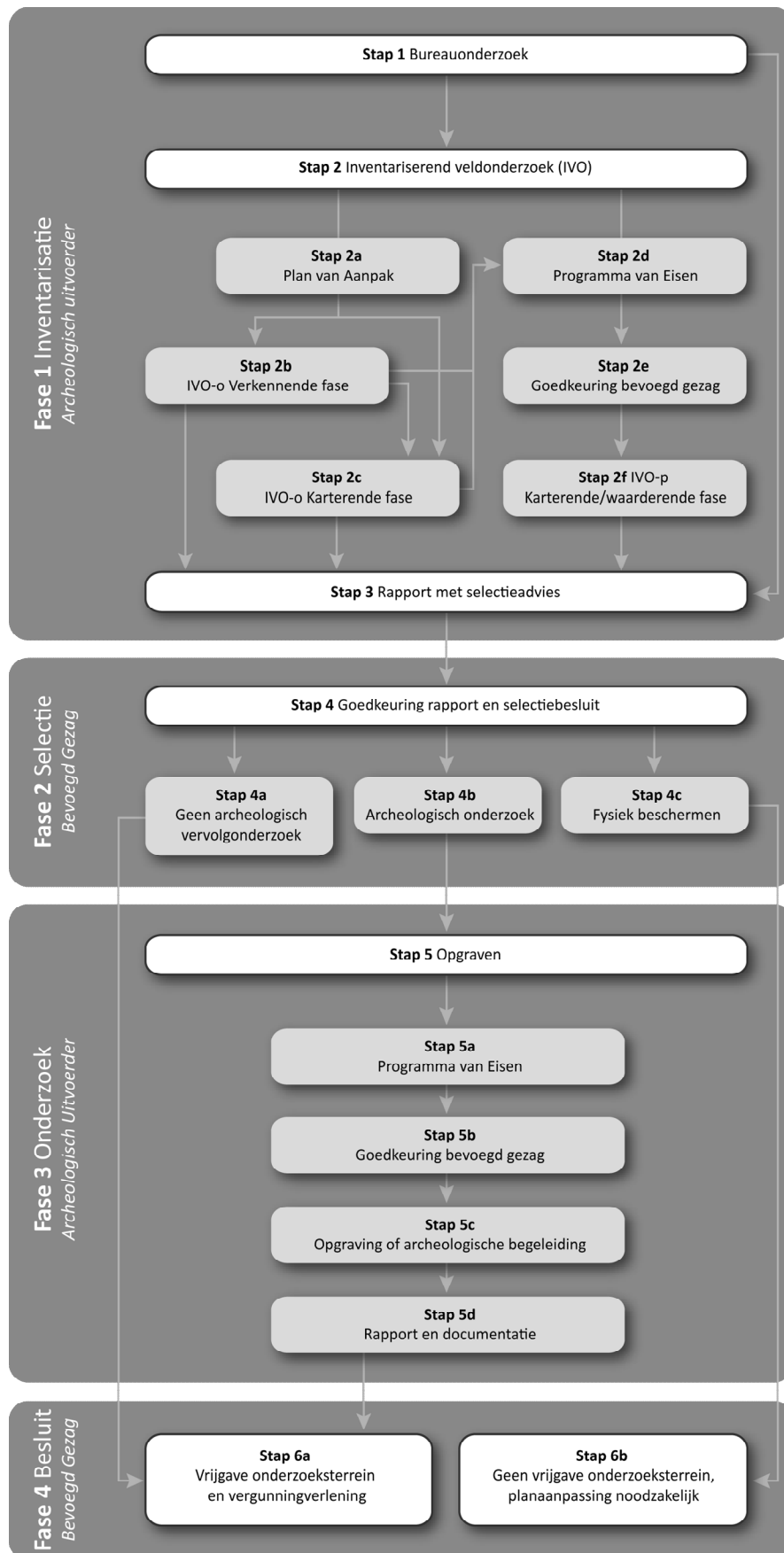
Over de **middeleeuwen** (450-1500 na Chr.), en met name de vroege middeleeuwen (450-1000 na Chr.), zijn nog veel zaken onbekend. Archeologische overblijfselen zijn betrekkelijk schaars. De politieke macht was na het wegvallen van de Romeinen in handen gekomen van regionale en lokale hoofdlieden. Vanaf de 10^e eeuw ontstaat er weer enige stabiliteit en is een toenemende feodalisering zichtbaar. Door bevolkingsgroei en gunstige klimatologische omstandigheden werd in deze periode een begin gemaakt met het ontginnen van bos, heide en veen. Veel van onze huidige steden en dorpen dateren uit deze periode.

De hierop volgende periode 1500 – heden wordt aangeduid als **nieuwe tijd**.

Bijlage 2: Archeologische Monumentenzorg (AMZ)

- schematisch overzicht AMZ
- verklarende woordenlijst AMZ

Schema Archeologische Monumentenzorg (AMZ)

Verklarende woordenlijst Archeologische Monumentenzorg (AMZ)

Archeologische begeleiding (STAP 5c)

Een archeologische begeleiding wordt uitgevoerd wanneer proefsleuven of en opgraving niet mogelijk zijn door bijvoorbeeld civieltechnische beperkingen.

Archeologische indicatoren

Hiermee worden aanwijzingen in de bodem bedoeld die duiden op menselijke activiteiten in het verleden, zoals aardewerkscherven, houtskool, botmateriaal, vondstlagen, etc.

Archis

Archeologisch informatiesysteem voor Nederland. Een digitale databank met gegevens over archeologische vindplaatsen en terreinen.

Bureauonderzoek (STAP 1)

Het bureauonderzoek is een rapportage waarin een gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel wordt opgesteld aan de hand van geomorfologische en bodemkaarten, de Archeologische Monumentenkaart (AMK), het Archeologisch Informatiesysteem (ARCHIS), historische kaarten en archeologische publicaties.

Fysiek beschermen (STAP 4c)

De archeologische resten blijven in de bodem behouden door bijvoorbeeld planaanpassingen.

Geofysisch onderzoek

Meetapparatuur brengt archeologische verschijnselen in de bodem driedimensionaal in kaart zonder te boren of te graven. Dit kan bijvoorbeeld door radar-, weerstandsonderzoek of elektromagnetische metingen.

Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel

Dit model geeft op detailniveau voor het plangebied aan wat aan archeologische vindplaatsen aanwezig kan zijn. Op basis van dit verwachtingsmodel wordt bepaald of een inventariserend veldonderzoek nodig is en wat de juiste methode is om eventueel aanwezige archeologische resten aan te tonen.

Inventariserend veldonderzoek (IVO) (STAP 2)

Tijdens een inventariserend veldonderzoek worden archeologische waarden in het veld geïnventariseerd en gedocumenteerd. Waar is wat in de bodem aanwezig? De inventarisatie kan bestaan uit een inventariserend veldonderzoek-overig (door middel van een booronderzoek, veldkartering en/of geofysisch onderzoek) en/of een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven. Wat de beste methode is, hangt sterk af van de omstandigheden en de aard van de vindplaats.

Inventariserend veldonderzoek - overig (IVO-o) (STAP 2b of 2c)

Bij een Inventariserend veldonderzoek - overig door middel van boringen (IVO-o) worden boringen gezet door middel van een handboor of guts.

Inventariserend veldonderzoek - proefsleuven (IVO-p) (STAP 2f)

Proefsleuven zijn lange sleuven van twee tot vijf meter breed die worden aangelegd in de zones waar aanwijzingen zijn voor het aantreffen van archeologische vindplaatsen.

Inventariserend veldonderzoek (IVO) - Verkennende fase (STAP 2b)

Wanneer bij het bureauonderzoek onvoldoende gegevens beschikbaar zijn om een gespecificeerd verwachtingsmodel op te stellen, wordt een inventariserend veldonderzoek - verkennende fase uitgevoerd. In deze fase wordt onderzocht of de bodem nog intact is, wat de bodemopbouw is en hoe deze invloed heeft gehad op de locatiekeuze van de mens in het verleden. Het onderzoek is bedoeld om kansarme zones om archeologische resten aan te treffen uit te sluiten en kansrijke zones te selecteren voor vervolgonderzoek. Een verkennend onderzoek kent een relatief lage onderzoeksintensiteit en wordt meestal uitgevoerd door middel van boringen.

Inventariserend veldonderzoek (IVO) - Karterende fase (STAP 2c of 2f)

Tijdens een inventariserend veldonderzoek - karterende fase wordt het plangebied systematisch onderzocht op de aanwezigheid van archeologische sporen en/of vondsten. De intensiteit van onderzoek is groter dan in de verkennende fase, bijvoorbeeld door een groter aantal boringen per hectare of door het aanleggen van proefsleuven.

Inventariserend veldonderzoek (IVO) - Waarderende fase (STAP 2f)

Tijdens de waarderende fase wordt aangegeven of de aangetroffen archeologische vindplaatsen behoudenswaardig zijn. Dat betekent dat de aard, omvang, datering, conservering en inhoudelijke kwaliteit van de vindplaats(en) wordt vastgesteld. Wanneer de waardering van de archeologische resten laag is, hoeft geen verder archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd. Het plangebied wordt 'vrijgegeven'. Wanneer de resten behoudenswaardig zijn, wordt in eerste instantie behoud in situ (ter plekke in de bodem) nagestreefd. Wanneer dit door de voorgenomen ontwikkelingen niet mogelijk is, wordt vervolgonderzoek uitgevoerd in de vorm van een opgraving of archeologische begeleiding. Vaak wordt deze fase gecombineerd uitgevoerd met het inventariserend veldonderzoek karterende fase.

Opgraving (STAP 5c)

Wanneer door de toekomstige ontwikkelingen aanwezige archeologische resten in de bodem niet behouden kunnen worden, wordt een opgraving uitgevoerd. Tijdens de opgraving worden archeologische resten gedocumenteerd, gefotografeerd en bestudeerd. Hierdoor wordt informatie over het verleden zo goed mogelijk vastgelegd en behouden.

Plan van Aanpak (PvA) (STAP 2a)

Voor een booronderzoek is een Plan van Aanpak (PvA) noodzakelijk. Het PvA beschrijft hoe het veldwerk wordt uitgevoerd en uitgewerkt.

Programma van Eisen (PvE) (STAP 2d of 5a)

Voor het uitvoeren van een inventariserend veldonderzoek - proefsleuven, archeologische begeleiding of opgraving is een Programma van Eisen (PvE) noodzakelijk. Het PvE beschrijft het doel, vraagstelling en uitvoeringsmethode van het archeologisch onderzoek. Dit document wordt beschouwd als basisdocument voor archeologisch veldonderzoek waarmee de inhoudelijke kwaliteit gewaarborgd wordt. Het PvE wordt goedgekeurd door het bevoegd gezag (gemeente, provincie of het rijk).

Quickscan

In een quickscan wordt geïnventariseerd of en waar archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd.

Selectieadvies (STAP 3)

In het selectieadvies wordt op archeologisch inhoudelijke argumenten het advies gegeven welke delen van het plangebied vrijgegeven kunnen worden voor verdere ontwikkeling en welke delen behouden of opgegraven moeten worden.

Selectiebesluit (STAP 4)

De bevoegde overheid (gemeente, provincie of soms het rijk) geeft op basis van het selectieadvies aan welke maatregelen genomen worden. De bevoegde overheid kan van het selectieadvies afwijken indien zij dat nodig acht.

Veldkartering

Bij een veldkartering wordt het plangebied systematisch belopen om archeologische oppervlaktevondsten te verzamelen.

Bijlage 3: Vondst- en spoorlijst

Project_code : 402930
 Project_naam : IVO-P Achter de Hove Gilze
 Om nr : 66874
 Provincie : NBR
 Gemeente : Gilze en Rijen

Put	Spoor	Vervallen	Spooraard	Begin_dat	Eind_dat	Spoordiepte	Opmerking
1	S0009	False	GREPPEL				spoor matrix
1	S0010	False	GREPPEL				
1	S0011	False	RECENT				
1	S0012	False	RECENT				
10	0	True					spoor matrix
11	S0001	False	NAT				spoor matrix
11	S0002	False	GREPPEL				
11	S0003	False	GREPPEL				
12	S0013	False	GREPPEL				spoor matrix
12	S0014	False	NAT				
13	S0004	False	NAT				spoor matrix
13	S0005	False	GREPPEL				is S2?
14	S0015	False	NAT				spoor matrix
15	S0006	False	GREPPEL				spoor matrix
15	S0007	False	GREPPEL				
15	S9999	False	RECENT				
2	S9999	False	RECENT				spoor matrix
3	S0016	False	NAT				spoor matrix
3	S0017	False	NAT				
3	S0018	False	NAT				
4	S9999	False	RECENT				spoor matrix
5	S9999	False	RECENT				spoor matrix
6	0	True					spoor matrix
7	0	True					spoor matrix
8	0	True					spoor matrix
9	S0008	False	GREPPEL				spoor matrix
9	S9999	False	RECENT				

Barcode	Put	Vlak	Spoor	Spooraard	Vulling	Segment	Categorie	Subcategorie	Aantal	Gewicht	Object	Archcompleet	Opmerking	Begin_dat	Eind_dat	Begin_per	Eind_per
402930.V0001MPB1	1	1	S0009	GREPPEL	1	1	MPB		1	9		False					
402930.V0001KER2	1	1	S0009	GREPPEL	1	1	KER	XXX	1	9		False					
402930.V0003MPB	1	1	S0009	GREPPEL	1	1	MPB		1	58		False					
402930.V0005GLS	1	1	S0009	GREPPEL	1	1	GLS		1	7		False					NTC
402930.V0007MXX	1	1	S0009	GREPPEL	1	1	MXX	MUNT	1	2		False					
402930.V0009KER	1	1	S0009	GREPPEL	1	1	KER	ROOD	2	14		False					
402930.V0010KER	13	1	S0004	NAT	1	1	KER	ROOD	1	6		False				LMEB	NTB
402930.V0011SXX	13	1	S0004	NAT	1	1	SXX		1	19		False					
402930.V0011KER	13	1	S0004	NAT	1	1	KER	AWH	1	17		False	IJZ?				
402930.V0012KER	13	1	S0004	NAT	1	1	KER	MAAS	1	4		False					
402930.V0013KER	13	1	S0004	NAT	1	1	KER	ROOD	1	1		False					
402930.V0014KER	15	1	S0006	GREPPEL	1	1	KER	ROOD	2	71		False				NTA	NTB
402930.V0015KER	15	1	S0006	GREPPEL	1	1	KER	ROOD	6	19		False					
402930.V0016KER1	15	1	S0006	GREPPEL	1	1	KER	ROOD	2	46		False					
402930.V0016KER2	15	1	S0006	GREPPEL	1	1	KER	AWH	1	4		False	IJZ?				
402930.V0017MXX	15	1	S0006	GREPPEL	1	1	MXX	MUNT	1	2		False	Dubbeltje	1970			
402930.V0017KER1	15	1	S0006	GREPPEL	1	1	KER	ROOD	1	1		False					
402930.V0017KER2	15	1	S0006	GREPPEL	1	1	KER	STG	1	15		False				NTB	NTC
402930.V0018MXX	15	1	S0006	GREPPEL	1	1	MXX	MUNT	1	4		False					
402930.V0018KER	15	1	S0006	GREPPEL	1	1	KER BWM	TEG	1	7		False					NTC
BWM																	
402930.V0019KER	9	1	S0008	GREPPEL	1	1	KER	ROOD	1	56		False				LMEB	NTB
402930.V0020KER1	9	1	S0008	GREPPEL	1	1	KER	ROOD	3	57		False				LMEB	NTA
402930.V0020KER2	9	1	S0008	GREPPEL	1	1	KER	MAAS	1	27		False					
402930.V0021KER	9	1	S0008	GREPPEL	1	1	KER	ROOD	1	10		False				LMEB	NTA
402930.V0022KER	9	1	S0008	GREPPEL	1	1	KER BWM	TEG	1	102		False					
BWM																	
402930.V0022KER1	9	1	S0008	GREPPEL	1	1	KER	STG	1	15		False					
402930.V0022KER2	9	1	S0008	GREPPEL	1	1	KER	PIJP	1	3		False					
402930.V0023KER	9	1	S0008	GREPPEL	1	1	KER	ROOD	1	8		False				NTA	NTB
402930.V0024KER1	7	1	0		1	1	KER	ROOD	3	21		False				LMEB	NTB
402930.V0024KER2	7	1	0		1	1	KER	XXX	1	3		False	Pingsdorf?				
402930.V0024XXX	7	1	0		1	1	XXX		1	4		False	Zegel				
402930.V0025KER	7	1	0		1	1	KER	ROOD	2	77		False					
402930.V0025SLE	7	1	0		1	1	SLE	DAK	1	12		False					
402930.V0026KER	7	1	0		1	1	KER	AWH	1	66		False	IJZ?				
402930.V0027KER1	7	1	0		1	1	KER	ROOD	2	12		False					
402930.V0027KER2	7	1	0		1	1	KER	GRS	1	31		False					
402930.V0029KER1	7	1	0		1	1	KER	PIJP	1	3		False					
402930.V0029KER2	7	1	0		1	1	KER	XXX	1	16		False	gele krasversieri				
402930.V0030ODB	7	1	0		1	1	ODB		2	59		False	hout?				
402930.V0030KER	7	1	0		1	1	KER	ROOD	1	22		False					
402930.V0032KER	7	1	0		1	1	KER	ROOD	1	14		False				LMEB	NTB
402930.V0032XXX	7	1	0		1	1	XXX		1	31		False	SXX/MXX?				
402930.V0033KER	7	1	0		1	1	KER	ROOD	1	76		False				LMEB	NTB
402930.V0034MXX	7	1	0		1	1	MXX	MUNT	1	1		False					
402930.V0035KER	7	1	0		1	1	KER	MAAS	1	22		False					
402930.V0036KER	1	1	S0009	GREPPEL	1	1	KER	ROOD	1	20		False					
402930.V0037KER1	1	1	S0009	GREPPEL	1	1	KER	ROOD	1	18		False				NTA	NTB
402930.V0037KER2	1	1	S0009	GREPPEL	1	1	KER	INDUSWIT	1	5		False					NTC
402930.V0038KER	1	1	S0009	GREPPEL	1	1	KER	ROOD	1	23		False	Tegel?				
402930.V0039KER	1	1	S0009	GREPPEL	1	1	KER BWM	BAKST	1	25		False					
BWM																	
402930.V0040KER	12	1	S0013	GREPPEL	1	1	KER	ROOD	1	31		False				LMEB	NTA
402930.V0041MXX	12	1	S0013	GREPPEL	1	1	MXX	MUNT	1	2		False					
402930.V0043KER	12	1	S0013	GREPPEL	1	1	KER	ROOD	2	21		False					
402930.V0044KER	14	1	S0015	NAT	1	1	KER	AWH	1	30		False	IJZ?				
402930.V0046KER	14	1	S0015	NAT	1	1	KER	ROOD	1	11		False					
402930.V0047KER	14	1	S0015	NAT	1	1	KER	ROOD	1	23		False				LMEB	NTB
402930.V0048KER	10	1	0		1	1	KER	GRS	1	13		False					
402930.V0049MXX	10	1	0		1	1	MXX	MUNT	1	2		False	1 cent		1952		
402930.V0050KER1	10	1	0		1	1	KER	ROOD	2	12		False				NTA	NTB
402930.V0050KER2	10	1	0		1	1	KER	STG	1	16		False				NTB	NTC
402930.V0050MXX1	10	1	0		1	1	MXX	MUNT	1	10		False	1 pound sterling			1983	
402930.V0050MXX2	10	1	0		1	1	MXX	MUNT	2	23		False	2 shilling	1951	1967		
402930.V0050MXX3	10	1	0		1	1	MXX	MUNT	2	11		False	1 shilling	1949	1950		
402930.V0050MXX4	10	1	0		1	1	MXX	MUNT	4	15		False	4 pennies	1971	1986		
402930.V0050MXX5	10	1	0		1	1	MXX	MUNT	4	28		False	2 pence	1980	1987		
402930.V0050MXX6	10	1	0		1	1	MXX	MUNT	1	6		False	5 pence		1970		
402930.V0051MPB	13	1	S0004	NAT	1	1	MPB		1	11		False					
402930.V0052MXX	3	1	S0016	NAT	1	1	MXX	MUNT	1	3		False					
402930.V0053MXX	3	1	S0016	NAT	1	1	MXX	MUNT	1	3		False	Kwartje		1970		
402930.V0054OPH	6	1	0		1	1	OPH		1	2		False					
402930.V0055KER	6	1	0		1	1	KER	ROOD	1	4		False					
402930.V0056KER	6	1	0		1	1	KER	GRS	1	6		False					
402930.V0057KER	6	1	0		1	1	KER	ROOD	5	110		False					
402930.V0058KER	6	1	0		1	1	KER	ROOD	1	23		False				LMEB	NTB
402930.V0059KER	6	1	0		1	1	KER	STG	2	10		False				NTB	NTC
402930.V0060KER	6	1	0		1	1	KER	ROOD	3	31		False					
402930.V0061MPB	6	1	0		1	1	MPB		1	10		False					
402930.V0062KER	8	1	0		1	1	KER	STG	1	15		False				NTB	NTC
402930.V0063KER	8	1	0		1	1	KER	ROOD	1	62		False				LMEB	NTB
402930.V0065KER	8	1	0		1	1	KER	ROOD	1	25		False				NTA	NTB
402930.V0066MXX	2	1	S9999	RECENT	1	1	MXX	MUNT	1	4		False	5 euro cent België		1999		
402930.V0067MXX	2	1	S9999	RECENT	1	1	MXX	MUNT	1	4		False	5 euro cent NL		2008		
402930.V0001MPB	1	1	S0009	GREPPEL	1	1	MPB		6	45		False	munitie				
402930.V0045MXX	14	1	S0015	NAT	1	1	MXX		3	764		False	munitie				
402930.V0055MPB	6	1	0		1	1	MPB		2	45		False					
402930.V0054MPB	6	1	0		1	1	MPB		1	40		False					
402930.V0017MPB	15	1	S0006	GREPPEL	1	1	MPB		2	42		False					
402930.V0060MPB	6	1	0		1	1	MPB		1	29		False					
402930.V0057MPB	6	1	0		1	1	MPB		1	30		False					
402930.V0042MPB	12	1	S0013	GREPPEL	1	1	MPB		1	28		False					

Barcode	Put	Vlak	Spoor	Spooraard	Vulling	Segment	Categorie	Subcategorie	Aantal	Gewicht	Object	Archcompleet	Opmerking	Begin_dat	Eind_dat	Begin_per	Eind_per
402930.V0031MPB	7	1	0		1	1	MPB		1	82		False					
402930.V0028MPB	7	1	0		1	1	MPB		1	14		False					
402930.V0008MPB	1	1	S0009	GREPPEL	1	1	MPB		1	10		False					
402930.V0006MPB	1	1	S0009	GREPPEL	1	1	MPB		1	13		False					
402930.V0004MPB	1	1	S0009	GREPPEL	1	1	MPB		1	12		False					
402930.V0002MPB	1	1	S0009	GREPPEL	1	1	MPB		1	11		False					
402930.V0014MPB	15	1	S0006	GREPPEL	1	1	MPB		1	4		False					
402930.V0041MPB	12	1	S0013	GREPPEL	1	1	MPB		1	13		False					
402930.V0046MPB	14	1	S0015	NAT	1	1	MPB		1	21		False					

Kaartenbijlage

Legenda

Plangebied

Spooraard

Vlak

Greppel

Natuurlijk

Recente verstoring

C0	2-6-2015	definitief	(ABC)
NR	DATUM	WIJZIGING	GET.

OPDRACHTGEVER

Gemeente Gilze en Rijen

PROJECTOMSCHRIJVING

IVO-P Centrumplan Gilze Parkdeel

KAARTTITEL

Allesporenkaart

KAARTNUMMER

402930-AS1

GIS SPECIALIST

M.L. Craane

PROJECTLEIDER

Gerjan Sophie

DATUM

2-6-2015

STATUS

definitief

www.anteagroup.nl

SCHAAL

1:1.000

FORMAAT

A3

BLAD IN BLADEN

1 van 1

WIJZ.NR

C0